

دیباچه

باید آموزش و پرورش مان را تحول بدهیم؛ ما در آموزش و پرورش احتیاج به تحول داریم.

مقام معظم رهبری

از آنجا که آموزش و پرورش در تحقق اهداف و آرمان‌های جامعه، نقشی تعیین‌کننده و سرنوشت‌ساز بر عهده دارد، در نظام جمهوری اسلامی نیز زمینه‌سازی برای حرکت انسان‌ها به سوی خداگونگی تنها از طریق آموزش و پرورش هدفمند، پویا، فعال و با نشاط امکان‌پذیر است، تحقق این مهم، مستلزم ترسیم راه روشن و طرحی است که همه‌ی بخش‌های آموزش و پرورش را در نگاهی جامع و منسجم مورد ملاحظه قرار داده و خط‌مشی‌های لازم را بر آن اساس تعیین نماید.

در این راستا برنامه‌ی درسی ملی، با هدف ارتقای کیفیت محتوای آموزش و پرورش سندی است که نقشه‌ی کلان برنامه‌ی درسی و چارچوب نظام برنامه‌ریزی درسی کشور را با رویکرد تحول‌گرایانه و نوآورانه برای تحقق اهداف آموزش و پرورش نظام جمهوری اسلامی ایران ترسیم می‌نماید. عناصر اساسی مورد توجه در این سند عبارتند از:

– تفکر و تعقل

– ایمان و باور مبتنی بر تفکر

– علم، معرفت و آگاهی

– عمل

– اخلاق (رفتارهای اخلاقی و ملکات نفسانی)

بر اساس الگوی فوق‌الذکر، مؤلفه‌های اساسی برنامه‌ی درسی دچار تغییر و تحولات عمده‌ای خواهد شد. در این میان، ارزش‌یابی نیز به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی برنامه‌ی درسی، تغییر اساسی نموده، رویکرد آن از کمی به کمی – کیفی تغییر می‌یابد.

در راستای این تحول، «ارزش‌یابی توصیفی» نیز با هدف توجه به رسالت اصلی ارزش‌یابی، یعنی فراهم ساختن

امکان بهبود فرایند یادگیری، می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد محیطی فعال و پویا برای یادگیری دانش‌آموزان باشد. دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی با تدوین فهرست نشانه‌های تحقق اهداف و سطوح عملکرد یادگیری دروس تلاش کرده سهم خود را در تحقق اهداف ارزش‌یابی توصیفی ایفا نماید. این مهم با تلاش قابل تقدیر جمعی از کارشناسان دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی و نظارت تنی چند از اساتید و صاحب‌نظران و مشارکت عده‌ای از آموزگاران مجرب انجام شده است. این گروه پس از انجام مطالعات گسترده پیرامون ویژگی‌های ارزش‌یابی توصیفی، با برگزاری کارگاه‌ها و تشکیل کارگروه‌های متعدد موفق شدند مجموعه‌ی حاضر را تولید نمایند. شایان ذکر است نگاشت اول کتاب که در سال تحصیلی ۸۹-۸۸ انتشار یافت، پس از دریافت نظرات و پیشنهادهای کارشناسان و معلمان، مورد بازنگری و تجدیدنظر قرار گرفته و جداول سطوح عملکرد دروس پایه‌ی دوم و سوم نیز به آن اضافه شده است. امید است آموزگاران محترم با استفاده‌ی مناسب از محتوای مجموعه‌ی حاضر و نیز غنی‌سازی آن زمینه‌ی مناسبی برای توجه به عناصر اساسی برنامه‌ی درسی ملی فراهم آورند.

من الله التوفیق

دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی

بر اساس مصوبه‌ی شورای عالی آموزش و پرورش ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی در دوره‌ی ابتدایی به شیوه‌ی توصیفی، پس از پنج سال اجرای آزمایشی، از سال تحصیلی ۸۹ - ۸۸، به صورت پلکانی آغاز شده است. نظر به ضرورت آشنایی کامل معلمان دوره‌ی ابتدایی با این نوع ارزش‌یابی و به منظور اجرای هرچه دقیق‌تر آن، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی، اقدام به تولید «راهنمای معلم در ارزش‌یابی توصیفی ویژه‌ی معلمان پایه‌ی اول، دوم و سوم ابتدایی» نموده است. امید است این کتاب به عنوان یکی از منابع آموزشی مفید در این زمینه، در کنار کتاب‌های راهنمای معلم دروس این پایه‌ها، مورد استفاده‌ی معلمان محترم قرار گیرد.

به همین منظور، فصل اول و دوم این کتاب به آشنایی اجمالی با ارزش‌یابی توصیفی، ابزارها، روش‌ها، منابع جمع‌آوری اطلاعات، نحوه‌ی ثبت اطلاعات و قضاوت و ارزش‌گذاری آن‌ها و فصل سوم به اهداف برنامه‌های درسی، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی دروس پایه‌ی اول، دوم و سوم اختصاص داده شده است. لازم به ذکر است محتوای این فصل به اقتضای برنامه‌های درسی موجود دوره‌ی ابتدایی تهیه و تدوین شده است.

امکانات پشتیبانی

علاوه بر این کتاب، امکانات پشتیبانی در وبسایت دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی به نشانی <http://www.talif.sch.ir> نیز برای استفاده‌ی معلمان محترم پیش‌بینی شده است. ارائه‌ی نظرات معلمان نیز کمک مؤثری در غنی‌سازی محتوای این منبع و منابع پشتیبان آن خواهد بود. لذا خواهشمند است نظرات و پیشنهاد‌های خود را به صورت مکتوب به آدرس پستی تهران - صندوق پستی ۱۵۸۵۵/۳۶۳ - گروه هماهنگی ابتدایی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی و یا به صندوق پست الکترونیکی talif@talif.sch.ir ارسال نمایید.

فصل اول

ارزش‌یابی توصیفی چیست؟

ارزش‌یابی توصیفی^۱: شیوه‌ای از ارزش‌یابی تحصیلی - تربیتی است که اطلاعات لازم، معتبر و مستند برای شناخت دقیق و همه‌جانبه‌ی فراگیران در ابعاد مختلف یادگیری، با استفاده از ابزارها و روش‌های مناسب مانند کارپوشه، آزمون‌ها (با تأکید بر آزمون‌های عملکردی) و مشاهدات در طول فرایند یاددهی - یادگیری به دست می‌آید؛ تا براساس آن بازخوردهای توصیفی موردنیاز برای کمک به یادگیری و یاددهی بهتر در فضای روانی و عاطفی مطلوب برای دانش‌آموز، معلم و اولیا حاصل آید.

ارزش‌یابی توصیفی در یک نگاه

موارد	تأکیدات اساسی مطرح در ارزش‌یابی توصیفی	نکاتی که لازم است از سوی معلمان مورد توجه قرار گیرند
زمان ارزش‌یابی	استمرار جریان ارزش‌یابی در طول سال و لزوم برنامه‌ریزی معلم برای رفع کاستی‌های احتمالی در فرایند یادگیری دانش‌آموزان	ارزش‌یابی در زمان‌های مشخص انجام نمی‌شود بلکه معلمان در فرایند یاددهی - یادگیری با بهره‌گیری از ابزارها و روش‌های متنوع از کم و کیف پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ارزش‌یابی به عمل می‌آورند.
جمع‌آوری اطلاعات	تعدد و تنوع روش‌ها و ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات درباره‌ی کمیت و کیفیت آموخته‌های دانش‌آموزان	معلمان برای بررسی کم و کیف تحقق اهداف یادگیری در دروس مختلف صرفاً به برگزاری آزمون‌های کتبی و شفاهی، در زمان‌های مشخص بسنده نکرده، انواع روش‌ها و ابزارها، از جمله آزمون‌های عملکردی، کار پوشه و ... را به خدمت می‌گیرند.
ارائه‌ی نتایج ارزش‌یابی و بازخورد	تغییر و تنوع در روش‌ها و ابزارهای ثبت نتایج ارزش‌یابی، نحوه‌ی قضاوت و اعلام نتایج پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان	معلمان از ابزارهای متنوعی برای ثبت نتایج ارزش‌یابی استفاده می‌کنند. علاوه بر معلم، دانش‌آموز و اولیای وی نیز جزء منابع ارائه‌ی اطلاعات و قضاوت در این موارد خواهند بود. در فرایند آموزش، دانش‌آموز همواره بازخوردهای مناسب و به‌موقع دریافت می‌کند. به جای اعلام نمرات در مقیاس ۱ تا ۲۰، وضعیت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز در قالب الفاظ و درجاتی چون: «نیازمند به آموزش و تلاش بیشتر»، «قابل قبول»، «خوب» و «خیلی خوب» گزارش می‌شود.
ارتقای تحصیلی	تغییر مرجع تصمیم‌گیری درخصوص ارتقای تحصیلی دانش‌آموز	نظر معلمان در مورد ارتقای تحصیلی دانش‌آموزان اهمیت بیش‌تری یافته است و در موارد ضروری شورای مدرسه نیز قضاوت خواهد کرد. بنابراین ضروری است که معلمان از اهداف و انتظارات دروس و نشانه‌های تحقق آن‌ها آگاهی داشته باشند تا براساس آن بتوانند برای ارتقای دانش‌آموزان به پایه‌های بالاتر برنامه‌ریزی‌های لازم را انجام دهند.

۱- آئین‌نامه پیشرفت تحصیلی و تربیتی دوره‌ی ابتدایی (ارزش‌یابی توصیفی) مصوبه‌ی هفتم و نود و سومین جلسه‌ی شورای عالی آموزش و پرورش مورخه

اصول حاکم بر ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی^۱

به منظور نظام بخشی به فعالیت‌های ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و با توجه به رویکردها و نگرش‌های نوین در تعلیم و تربیت، اصول زیر تحت عنوان «اصول حاکم بر ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی» تعیین می‌شود:

۱- جدایی‌ناپذیری ارزش‌یابی از فرایند یاددهی - یادگیری:

ارزش‌یابی دانش‌آموزان باید به‌عنوان بخش جدایی‌ناپذیر فرایند یاددهی - یادگیری و نه به‌عنوان نقطه‌ی پایانی آن تلقی شود.

۲- استفاده از نتایج ارزش‌یابی در بهبود فرایند یاددهی - یادگیری و اصلاح برنامه‌ها و روش‌ها:

هدف غایی ارزش‌یابی، اصلاح و بهبود فرایند یاددهی - یادگیری است و نتایج ارزش‌یابی‌ها باید در اصلاح برنامه‌ها و روش‌ها مورد استفاده قرار گیرد.

۳- هماهنگی میان هدف‌ها، محتوا، روش‌های یاددهی - یادگیری و فرایند ارزش‌یابی:

در ارزش‌یابی باید تناسب و هماهنگی بین هدف‌ها، محتوا و روش‌های یاددهی - یادگیری مربوط به هر درس مورد توجه قرار گیرد.

۴- توجه به آمادگی دانش‌آموزان:

در طراحی و اجرای انواع برنامه‌های ارزش‌یابی باید به آمادگی‌های جسمی، عقلی، عاطفی و روانی دانش‌آموزان توجه شود.

۵- توجه به رشد همه‌جانبه‌ی دانش‌آموزان:

در ارزش‌یابی باید به جنبه‌های مختلف رشد بدنی، عقلی، عاطفی، اجتماعی، اخلاقی و حرکتی دانش‌آموزان توجه شود.

۶- توجه همه‌جانبه به دانش‌ها، نگرش‌ها و مهارت‌ها:

در ارزش‌یابی، متناسب با محتوای آموزش و پرورش باید به حیثه‌ی دانش‌ها، نگرش‌ها و مهارت‌های دانش‌آموزان توجه شود.

۱- مصوب جلسه‌ی ۷۱۳ شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۸۳/۷/۲۱

۷- توجه به ارزش‌یابی دانش‌آموز از یادگیری‌های خود (خودارزش‌یابی):
در ارزش‌یابی باید شرایطی فراهم شود که دانش‌آموز نیز بتواند از یادگیری‌ها و عملکردهای خود و دیگر دانش‌آموزان ارزش‌یابی کند.

۸- ارزش‌یابی از فعالیت‌های گروهی:
در نظام ارزش‌یابی، علاوه بر ارزش‌یابی فردی، باید از فعالیت‌های گروهی نیز ارزش‌یابی به‌عمل آید.

۹- توجه به فرایندهای فکری منتهی به تولید پاسخ:
در ارزش‌یابی باید علاوه بر پاسخ نهایی، به فرایندی که منجر به تولید پاسخ شده است توجه کرد.

۱۰- تأکید بر نوآوری و خلاقیت:
در ارزش‌یابی باید با تأکید بر روش حل مسأله، زمینه‌ی رشد و شکوفایی دانش‌آموزان را فراهم کرد.

۱۱- تنوع روش‌ها و ابزارهای اندازه‌گیری و سنجش پیشرفت تحصیلی:
با توجه به اهداف، ماهیت و نوع موارد ارزش‌یابی، از انواع مختلف روش‌ها و ابزارهای ارزش‌یابی (مانند پرسش‌های شفاهی، آزمون‌های عملی، انواع پرسش‌های عینی و انشایی، روش‌های مشاهده رفتار، پوشه‌های مجموعه کار، ارائه مقالات و طرح‌ها، گزارش مربوط به فعالیت‌های تحقیقاتی، ارزش‌یابی عملکردی، ارزش‌یابی مستمر، انواع دست ساخته‌ها، روش خودسنجی و...) استفاده می‌شود.

۱۲- استفاده از انواع ارزش‌یابی:
در فرایند یاددهی-یادگیری لازم است با توجه به هدف‌ها، محتوا و روش‌های تدریس از انواع ارزش‌یابی‌ها (از قبیل تشخیصی، تکوینی، مجموعی، هنجار مرجع، هدف مرجع، درونی، بیرونی، ملی و...) استفاده شود.

۱۳- استقلال مدرسه و معلم در فرایند ارزش‌یابی:
در فرایند ارزش‌یابی باید استقلال مدرسه و معلم در چارچوب سیاست‌های کلی آموزش و پرورش حفظ شود.

۱۴- اصل رعایت قواعد اخلاقی و انسانی در ارزش‌یابی:
به موجب این اصل، ارزش‌یابی باید به‌گونه‌ای ساماندهی و اجرا شود که موجب خدشه‌دار شدن حقوق، تعاملات انسانی، اعتماد به نفس و سلامت روانی دانش‌آموز یا معلم نگردد.

۱۵- توجه به تفاوت‌های فردی:
در انجام ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی می‌بایست به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان توجه شود.

اهداف ارزش‌یابی توصیفی

- ۱- اصلاح، بهبود و ارتقای فرایند یاددهی - یادگیری در کلاس، مدرسه، مراکز مکمل مدرسه و خارج از آن به‌ویژه از طریق افزایش تعامل مؤثر و سازنده بین معلم و دانش‌آموز.
- ۲- شناسایی و پرورش استعدادها، توانایی‌ها و علایق دانش‌آموزان با تکیه بر استعدادهای برتر هر یک از آنان.
- ۳- توجه و کمک به رشد متعادل و همه‌جانبه‌ی شخصیت دانش‌آموزان.
- ۴- آگاه ساختن دانش‌آموز و اولیای وی از فرایند پیشرفت تحصیلی - تربیتی و جلب مشارکت آنان در بهبود عملکرد دانش‌آموز.
- ۵- ایجاد زمینه‌ی مناسب به منظور تقویت انگیزه‌ی یادگیری و پرورش استعدادهای برتر دانش‌آموزان از جمله خلاقیت و نوآوری و ایجاد مهارت خودارزیابی در دانش‌آموزان.
- ۶- تصمیم‌گیری در مورد ارتقای دانش‌آموزان به پایه‌ی بالاتر با حصول اطمینان از میزان تحقق اهداف آموزشی - تربیتی در چارچوب مقررات مربوط.
- ۷- تولید اطلاعات برای ارزیابی، اصلاح و تقویت برنامه‌ها و روش‌های آموزشی - تربیتی.

ویژگی‌های ارزش‌یابی توصیفی

- با توجه به اصول و اهدافی که در صفحات قبل آمده می‌توان گفت ویژگی‌هایی که ارزش‌یابی توصیفی را از انواع دیگر متمایز می‌کند عبارتند از:
- توجه به ارزش‌یابی به مثابه‌ی ابزاری برای یادگیری
 - تأکید بر معیارها و ملاک‌های موفقیت در فرایند آموزش
 - توجه به روند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز، به‌جای توجه افراطی به آزمون‌های پایانی
 - توجه به حیطه‌های مختلف یادگیری به جای تأکید صرف به حیطه‌ی شناختی^۱
 - توجه به اقدامات اصلاحی، جبرانی و تکمیلی در فرایند آموزش
 - افزایش بهداشت روانی محیط یاددهی و یادگیری
 - ایجاد زمینه‌ی بروز و رشد خلاقیت در دانش‌آموز
 - توجه به تغییر مقیاس سنجش از کمی به کیفی
 - توجه به انتظارات برنامه‌ی درسی به جای توجه صرف به انتظارات کتاب درسی
 - تأکید بر ارائه‌ی بازخوردهای پیوسته در فرایند آموزش

۱- حیطه‌ی شناختی: بلوم و همکاران (۱۹۵۶) هدف‌های حوزه‌ی شناختی مربوط به جریان‌هایی است که با فعالیت‌های ذهنی و فکری آدمی سروکار دارند و به شش طبقه‌ی کلی دانش، فهمیدن، کار بستن، تحلیل، ترکیب و ارزش‌یابی تقسیم می‌شوند.

- استفاده از ابزارهای متنوع جهت جمع‌آوری اطلاعات از وضعیت تحصیلی دانش‌آموز
- تغییر ساختار کارنامه و تبدیل آن به کارنامه‌ی توصیفی
- تغییر در مرجع تصمیم‌گیرنده در خصوص ارتقای دانش‌آموزان: در این طرح معلم و شورای مدرسه، به جای امتحانات پایانی، مرجع تصمیم‌گیری در ارتقای پایه تعیین شده‌اند.

نتایج مورد انتظار ارزش‌یابی توصیفی

- بهبود، دوام و پایداری یادگیری
- افزایش علاقه به یادگیری
- ایجاد نگرش مطلوب نسبت به مدرسه
- افزایش بهداشت روانی دانش‌آموزان (اعتماد به نفس، افزایش روحیه‌ی انتقادپذیری و کاهش اضطراب و...)
- ارزش و اقتدار نمره و کسب نمرات بالاتر و معدل بهتر، در اغلب اوقات با استرس و فشار همراه است. کاهش اهمیت نمره، حذف استرس، فشار و رقابت، می‌تواند شرایط مساعدتری را برای یادگیری دانش‌آموز و آموزش معلم فراهم سازد.

- تعمیق یادگیری از طریق افزایش مشارکت دانش‌آموزان در فرایند یاددهی – یادگیری
- افزایش فرصت یادگیری از طریق مشارکت والدین در امر یاددهی و یادگیری
- رشد و توانایی مهارت خودارزیابی
- رشد مهارت خود اصلاحی و خود تنظیمی
- افزایش مشارکت دانش‌آموزان و والدین در فرایند ارزش‌یابی تحصیلی
- توجه به اهداف سطوح بالاتر حیطه‌ی شناختی
- توجه به اهداف در حیطه‌های غیرشناختی^۱

آسیب‌هایی که تحقق اهداف ارزش‌یابی توصیفی را تهدید می‌کند

در صورتی که ارزش‌یابی توصیفی به خوبی شناخته نشده و ظرایف آن در اجرا مورد ملاحظه قرار نگیرد، آسیب‌هایی جدی، نتایج کوتاه‌مدت و بلندمدت آن را تهدید می‌کند. این آسیب‌ها عمدتاً عبارتند از:

محدود شدن روش‌ها و ابزارهای ارزش‌یابی از آموخته‌های دانش‌آموزان به برگزاری آزمون‌های مکرر: استفاده از روش‌ها و ابزارهای مختلف برای جمع‌آوری اطلاعات در مورد وضعیت یادگیری دانش‌آموزان

۱- حیطه‌ی غیر شناختی: مربوط به حوزه‌ی روانی – حرکتی و حوزه‌ی عاطفی می‌شود. حوزه‌ی روانی – حرکتی به زمینه‌ی مهارت‌های حرکتی با حرکات بدنی مربوط است و حوزه‌ی عاطفی شامل هدف‌هایی است که تغییرات حاصل در علاقی، نگرش‌ها و ارزش‌ها را نشان می‌دهد. (سیف، ۱۳۸۷)

موجب افزایش اعتبار نتایج ارزش‌یابی می‌شود. توجه به اهداف و انتظارات دروس در سایر حوزه‌های یادگیری، علاوه بر حوزه‌ی دانستنی‌ها و نیز توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان در ابراز نشانه‌های تحقق اهداف یادگیری در سطوح مختلف، از امکانات و قابلیت‌هایی است که استفاده از روش‌ها و ابزارهای متنوع ارزش‌یابی^۱ فراهم می‌کند. در غیر این صورت، تفاوت عمده‌ی اجرای ارزش‌یابی توصیفی با وضع فعلی، تبدیل نمره به رتبه خواهد بود که بدیهی است عواقب نامطلوبی در پی خواهد داشت!

توجه صرف بر به‌کارگیری انواع ابزارها و غفلت از فضای یادگیری :

یکی از ویژگی‌های ارزش‌یابی توصیفی استفاده از ابزارهای گوناگون برای جمع‌آوری اطلاعات است. اما این نکته را هم نباید از نظر دور داشت که ارزش‌یابی توصیفی را باید در فضای کلاس درس یعنی تعامل معلم با دانش‌آموزان و دانش‌آموزان با یکدیگر و نحوه‌ی ارائه بازخورد جستجو کرد.

به‌کارگیری ابزارها بدون توجه به اهداف و محتوای درس :

تعدد ابزارها در ارزش‌یابی توصیفی به معنی استفاده همزمان از همه‌ی آن‌ها نمی‌باشد. این سخن بدان معناست که در فرایند یاددهی - یادگیری انتخاب نوع ابزار باید با توجه به اهداف درس صورت گیرد. به عبارت دیگر اگر اطلاعات جمع‌آوری شده از طریق ابزاری نتواند معلم و دانش‌آموز را در بهبود فرایند یاددهی - یادگیری یاری دهد استفاده از آن فایده‌ای نخواهد داشت.

حذف نمره به معنای کاهش مراقبت و نظارت بر یادگیری :

این برداشت که «با حذف نمره بساط ارزش‌یابی از کلاس برچیده می‌شود» یک درک نادرست از ارزش‌یابی توصیفی است زیرا که این نوع ارزش‌یابی مراقبت و نظارت بر یادگیری به جای آن‌که در زمان‌های خاص (امتحان و...) صورت گیرد در لحظه لحظه فرایند یاددهی - یادگیری جریان دارد.

عدم ثبت دقیق و مستند اطلاعات و شواهد مربوط به وضعیت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان :

اجرای دقیق ارزش‌یابی توصیفی، پاسخ‌گویی نظام آموزشی را به دانش‌آموزان، اولیای ایشان و جامعه افزایش می‌دهد؛ به شرط آن‌که اطلاعات مربوط به وضعیت یادگیری دانش‌آموزان به دقت و صحت ثبت شوند؛ در غیر این صورت، شائبه‌ی دخالت نظر آموزگار بر ارزش‌یابی قوت گرفته و این امر منشأ اختلاف‌ها و پیامدهای نامطلوب می‌شود.

قضاوت در مورد وضعیت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان براساس معیارهای متفاوت و

ناهمگون :

از آنجا که بخشی از اطلاعات مربوط به عملکرد تحصیلی و وضعیت یادگیری دانش‌آموزان توسط اولیای ایشان

۱- این روش‌ها و ابزارها در فصل بعد معرفی خواهند شد.

به مدرسه ارائه می‌شود، لازم است دانش‌آموزان و اولیای ایشان نیز در جریان ملاک‌های ارزش‌یابی از کم و کیف یادگیری دروس مختلف قرار گیرند تا قضاوت در مورد وضعیت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس معیارهای یکسان انجام شده و تحت‌الشعاع برداشت‌های کلی تصمیم‌گیرندگان قرار نگیرد.

 کم توجهی به اهداف اصلی دروس به دلیل کنار گذاشته شدن بارم‌بندی و نمونه سؤالات امتحانی رایج و ... :

یکی از اهداف اصلی ارزش‌یابی توصیفی، کمک به بهبود فرایند یادگیری دانش‌آموزان است. این امر هنگامی میسر است که آموزگاران اهداف اصلی و پیش‌نیاز هر یک از دروس پایه‌ای را که تدریس می‌کنند، بشناسند تا در صورت مشاهده‌ی نقص در یادگیری با طراحی و اجرای فعالیت‌های اصلاحی و جبرانی مناسب، امکان تحقق هدف‌ها را فراهم نمایند.

بنابراین هرگونه ضعف در شناخت هدف‌های دروس و یا ضعف در تولید و انتخاب فعالیت‌های جبرانی تهدیدی در سر راه توفیق ارزش‌یابی است.

 برچسب زدن به دانش‌آموزان بر اساس اعلام نتایج ارزش‌یابی در درجات چهارگانه :

یکی از ویژگی‌های اصلی ارزش‌یابی توصیفی، نگاه متفاوت آن به ارزش‌یابی است. بر این اساس، هدف از ارزش‌یابی، جمع‌آوری اطلاعاتی است که به آموزگار در تصحیح مسیرهای یادگیری و آموزش خاص هر دانش‌آموز کمک می‌کند و امکان توجه لازم و کافی به آموزش‌های جبرانی و تکمیلی برای دانش‌آموزان نیازمند تلاش بیشتر را فراهم می‌نماید. بنابراین، اعلام وضعیت دانش‌آموزان در هر یک از درجات چهارگانه (خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیاز به آموزش و تلاش بیشتر) نباید موجب طبقه‌بندی آنان در گروه‌های خاص و کنار گذاشته شدن آن‌ها از جریان یادگیری کلاس درس شود.